

Stanisława Kurek-Kokocińska

**DOKUMENTACJA DZIAŁALNOŚCI KATEDRY BIBLIOTEKOWISZNAWSTWA
ZAŁOŻENIA METODYCZNE BIBLIOGRAFII PRACOWNIKÓW**

Jubileusz 60-lecia istnienia Uniwersytetu Łódzkiego oraz uruchomionej w uczelni w tym samym czasie pierwszej w Polsce Katedry Bibliotekoznawstwa skłania do zebrania i zaprezentowania publikacji osób związanych z tą jednostką akademicką. Przeszłość Katedry została opisana w artykułach opublikowanych w specjalistycznym czasopiśmiennictwie ogólnopolskim oraz kilku pracach magisterskich. Bibliografia dziejów bibliotekoznawstwa w Łodzi obejmuje ponad trzydzieści pozycji; niżej zestawiono publikacje autorskie, wysuwając na pierwsze miejsce prace autorstwa kolejnych kierowników Katedry, następnie pracowników i uczniów w miarę możliwości w szyku chronologicznym; osobno podano wykaz drobniejszych tekstów dotyczących Katedry Bibliotekoznawstwa (pt. Komunikaty), które zostały ułożone według dat opublikowania.

JAN MUSZKOWSKI

- Kształcenie bibliotekarzy*, „Bibliotekarz” 1945, nr 2–3, s. 1–6
Nauka o książce [w UŁ], „Bibliotekarz” 1948, nr 6/7, s. 81–83
Tematy prac seminaryjnych, magisterskich i doktorskich proponowane do wykonania w Zakładzie Bibliotekoznawstwa UŁ, „Bibliotekarz” 1948, nr 10/11, s. 163–165
Pierwsze polskie przepisy studiów bibliotekarskich na poziomie uniwersyteckim [Katedra Bibliotekoznawstwa na Wydziale Humanistycznym UŁ], „Bibliotekarz” 1949, nr 7/8, s. 137–138
Pierwszy etap wyższych studiów bibliotekarskich UŁ 1945/46–1951/52, „Bibliotekarz” 1953, nr 1, s. 10–13

HELENA WIĘCKOWSKA

- Dziesięć lat bibliotekarstwa w Łodzi 1945–1955*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Łódzkiego” 1956, ser. 1, z. 3, s. 195–214
Uniwersyteckie kształcenie bibliotekarzy w krajach Europy Wschodniej, „Przegląd Biblioteczny” 1960, z. 2, s. 128–143

Kilka słów o Katedrze Bibliotekoznawstwa na Uniwersytecie Łódzkim, „Bibliotekarz” 1966, nr 11, s. 321–322

Pierwsza w Polsce Katedra Bibliotekoznawstwa, „Przegląd Biblioteczny” 1969, z. 2–3, s. 113–134

System kształcenia bibliotekarzy na uniwersytetach polskich [m.in. o Katedrze Bibliotekoznawstwa UŁ], „Przegląd Biblioteczny” 1971, z. 1–4, s. 230–242

Katedra Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Łódzkiego, w: *Encyklopedia współczesnego bibliotekarstwa polskiego*, Wrocław 1976, s. 163

BOLESŁAW ŚWIDERSKI

Historia Katedry Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej UŁ w latach 1945–1987, w: [Materiały:] *Konferencja jubileuszowa z okazji 50-lecia pierwszej Katedry Bibliotekoznawstwa w Polsce*, Łódź 4–5 XII 1995, s. 1–9

Historia Katedry Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Uniwersytetu Łódzkiego w latach 1945–1987, „Acta Universitatis Lodziensis” 1998, Folia Librorum, t. 8, s. 3–18

HANNA TADEUSIEWICZ

Działalność Katedry Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Uniwersytetu Łódzkiego w latach 1987/88–1994/95, w: [Materiały:] *Konferencja jubileuszowa z okazji 50-lecia pierwszej Katedry Bibliotekoznawstwa w Polsce*, Łódź 4–5 XII 1995, s. 1–9

Katedra Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Uniwersytetu Łódzkiego 1987/88–1994/95, „Acta Universitatis Lodziensis” 1998, Folia Librorum, t. 8, s. 19–29

W[ANDA] POLAKOWSKA, H[ELENA] SANOK, M[ICHAŁ] KUNA

W obronie Katedry Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Łódzkiego, „Przegląd Biblioteczny” 1954, z. 1, s. 104–107

MICHAŁ KUNA

Katedra Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Łódzkiego znów dydaktycznie czynna, „Przegląd Biblioteczny” 1956, z. 4, s. 366–368;

Eksternistyczne studium bibliotekarstwa w Łodzi, „Przegląd Biblioteczny” 1959, z. 3, s. 287–288

ZDZISŁAWA BRZOWSKA

Absolwenci studiów bibliotekoznawczych Uniwersytetu Łódzkiego i ich praca zawodowa, w: *Z badań klasy robotniczej i inteligencji*, praca zbior. pod red. Jana Szczepańskiego, Łódź 1958, s. 148–220

HALINA WERNO

Katedra Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Łódzkiego 1946–1961, „Roczniki Biblioteczne” 1961, z. 1–4, s. 383–388

KARKOWSKI BOGUMIŁ

Kształcenie podyplomowe bibliotekarzy a potrzeby społeczeństwa informacyjnego, „Acta Universitatis Lodzianis” 1999, Folia Librorum, t. 9, s. 25–29

KONIECZNA JADWIGA

Książka, czytelnik i biblioteka szkolna w kręgu zainteresowań studentów bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Łódzkiego, „Acta Universitatis Lodzianis” 2001, Folia Librorum, t. 10, s. 169–181

ANNA HELBIK

Księgozbiór Biblioteki Katedry Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej w Łodzi w latach 1945–1991, praca magisterska, promotor: prof. dr hab. Janusz Kapuścik, 1992

KRZYSZTOF POLITOWICZ

Baza danych katalogu prac magisterskich Katedry Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Uniwersytetu Łódzkiego. Podstawy do wyboru oprogramowania, praca magisterska, promotor: dr hab. prof. UŁ Anna Sitarska, 1993

JOANNA HILLER

Katedra Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Uniwersytetu Łódzkiego w opiniach absolwentów z lat 1945–1995, praca magisterska, promotor: prof. dr hab. Janusz Kapuścik, 1998

Katedra Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Uniwersytetu Łódzkiego w opiniach absolwentów z lat 1945–1995, „Acta Universitatis Lodzianis” 1999, Folia Librorum, t. 9, s. 15–24

AGNIESZKA WIŚNIEWSKA-ADAMUS

Sieć bibliotek zakładowych Uniwersytetu Łódzkiego w latach 1945–2000. Zarys problematyki, [m.in. dotyczy Biblioteki Katedry Bibliotekoznawstwa], praca magisterska, promotor: prof. dr hab. Hanna Tadeusiewicz, 2002

KOMUNIKATY

Studium księgoznawcze i bibliotekarskie [w UŁ], „Książka i Kultura” 1946, nr 10, s. 15

Plan wykładów i ćwiczeń w zakresie nauki o książce i bibliotekoznawstwa na Wydziale Humanistycznym Uniwersytetu Łódzkiego w roku akademickim 1947/48, „Bibliotekarz” 1948, nr 6/7, s. 102

Z Zakładu Bibliotekoznawstwa UŁ, „Bibliotekarz” 1951, nr 3–4, s. 63–64

Z Zakładu Bibliotekoznawstwa UŁ, „Bibliotekarz” 1952, nr 5, s. 159

- Z Zakładu Bibliotekoznawstwa UŁ, „Bibliotekarz” 1953, nr 1, s. 30–31*
Z Zakładu Bibliotekoznawstwa UŁ, „Bibliotekarz” 1954, nr 3, s. 95–96
Z Katedry Bibliotekoznawstwa UŁ, „Przegląd Biblioteczny” 1960, z. 4, s. 371
Z Katedry Bibliotekoznawstwa UŁ, „Przegląd Biblioteczny” 1961, z. 4, s. 342–343
Wykaz prac doktorskich i magisterskich wykonanych w katedrach bibliotekoznawstwa w latach 1950–1961. Katedra Bibliotekoznawstwa w Łodzi, „Roczniki Biblioteczne” 1962, z. 1–2, s. 264–267
Wykaz prac doktorskich i magisterskich wykonanych w instytucjach bibliotekoznawstwa w roku 1971. Katedra Bibliotekoznawstwa w Łodzi, „Roczniki Biblioteczne” 1972, z. 1–2, s. 388–389

Szczegółowy opis historii szkoły pozwala wyodrębnić w jej dziejach określone etapy rozwoju znamienne formą istnienia oraz charakterystyczne z uwagi na prowadzoną działalność kształceniową:

- 1) organizacja uczelni, w tym jej jednostek naukowo-dydaktycznych
  - marzec 1945 – zainicjowanie zajęć ze studentami na nowo utworzonej uczelni,
  - luty 1946 – powołanie rozporządzeniem Ministra Oświaty katedr i zakładów naukowych¹, w tym Katedry Bibliotekoznawstwa w ramach Wydziału Humanistycznego;
- 2) starania o samodzielność kierunku studiów bibliotekoznawczych na UŁ
  - luty 1949 – zatwierdzenie przez Ministerstwo Oświaty projektu specjalizacji z bibliotekoznawstwa – przy historii i filologii polskiej²,
  - październik 1952 – uruchomienie studiów dwustopniowych³;
- 3) działalność Katedry Bibliotekoznawstwa w zmieniającej się sytuacji możliwości pracy dydaktycznej
  - 1954/55–1955/56 – brak prawa do rekrutacji studentów⁴,

¹ Zob.: *Rozporządzenie Ministra Oświaty z dnia 11 lutego 1946 r. w sprawie utworzenia katedr i zakładów naukowych w Uniwersytecie Łódzkim*, DzU Min.Ośw. 1946, nr 3, poz. 69.

² Zob.: *Zarządzenie Ministra Oświaty z dnia 1 lutego 1949 r. w sprawie programu studiów i egzaminów w zakresie filologii polskiej na stopień magistra filozofii*, DzU Min.Ośw. 1949, nr 5, poz. 77; *Zarządzenie Ministra Oświaty z dnia 1 lutego 1949 r. w sprawie programu studiów i egzaminów w zakresie historii na stopień magistra filozofii*, *ibidem*, poz. 78.

³ H. Werno, *Katedra Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Łódzkiego 1946–1961*, „Roczniki Biblioteczne” 1961, z. 1–4, s. 383–388, podaje: Stopień pierwszy wprowadzał specjalizację bibliotekoznawczą przy sekcji filologicznej, historycznej i neofilologicznej na wszystkich uniwersytetach polskich. Studia zakończone były dyplomem I stopnia. Stopień drugi stanowiły 2-letnie studia magisterskie o charakterze międzyuczelnianym. W ośrodku łódzkim na studiach II stopnia znaleźli się studenci, którzy specjalizację bibliotekarską i dyplom I stopnia uzyskali na Uniwersytetach w Krakowie, Wrocławiu, Toruniu, Gdańsku i w Łodzi.

⁴ H. Więckowska, *Pierwsza w Polsce Katedra Bibliotekoznawstwa*, „Przegląd Biblioteczny” 1969, z. 2–3, s. 113–134, podaje: Pod koniec I semestru nagła śmierć profesora Muszkowskiego była strasliwym ciosem dla świeżo ustabilizowanych studiów bibliotekoznawczych. „Oficjalnie i formalnie Katedra nie została zlikwidowana, była tylko «nieczynna dydaktycznie»”.

- 1955/56 – uruchomienie dwuletniego magisterskiego Studium Eksternistycznego⁵ bibliotekoznawstwa,
- 1963 – uruchomienie przez kierownika Katedry seminarium doktoranckiego w zakresie bibliotekoznawstwa⁶,
- 1969 – powołanie Międzywydziałowego Studium Bibliotekoznawstwa⁷,
- 1970 – likwidacja Katedry Bibliotekoznawstwa⁸;
- 4) działalność Zakładu Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa
  - styczeń 1972 – powołanie jednostki w ramach Wydziału Filologicznego⁹,
  - 1975 – uruchomienie studiów dziennych stacjonarnych,
  - 1977 – uruchomienie studiów zaocznych,
  - 1980 – uruchomienie studiów podyplomowych;
- 5) działalność Katedry Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej
  - listopad 1981 – przemianowanie jednostki z poprzedniej formy Zakładu¹⁰,
  - kształcenie w trybie studiów stacjonarnych, zaocznych i podyplomowych.

W długoletnim okresie dziejów Katedry Bibliotekoznawstwa działalność naukową i dydaktyczną prowadziło tu grono osób zatrudnionych w Uniwersytecie w Łodzi na stałe lub czasowo, reprezentujących bibliologię oraz dyscypliny pokrewne. Bibliografia opublikowanych prac osób związanych z Katedrą dotąd nie powstała; istniejącą lukę częściowo wypełnia specjalna bibliografia poświęcona zagadnieniom nauki o książce (obecnie pt. *Polska bibliografia bibliologiczna*) oraz bibliografia narodowa. Pewien obraz dorobku piśmienniczego pracowników Katedry Bibliotekoznawstwa w Łodzi dają prace bibliograficzne

---

⁵ Zob.: Zarządzenie Ministra Szkolnictwa Wyższego z dnia 14 lutego 1955 r. w sprawie warunków składania egzaminów i uzyskiwania dyplomów ukończenia studiów II stopnia w charakterze eksternistów w wyższych szkołach technicznych, wyższych szkołach rolniczych i na uniwersytetach, „Monitor Polski” 1955, nr 17, poz. 177.

⁶ Zob.: H. Więckowska, *Pierwsza w Polsce...*

⁷ Zob.: Zarządzenie Ministra Oświaty i Szkolnictwa Wyższego z dnia 16 kwietnia 1969 r. w sprawie utworzenia Międzywydziałowego Studium Bibliotekoznawstwa w Uniwersytecie Łódzkim, DzU Min.Ośw.Sz.W. 1969, nr A-4, poz. 30.

⁸ Zob.: Zarządzenie nr 26 Rektora Uniwersytetu Łódzkiego z dnia 1 września 1970 r. w sprawie zmiany struktury organizacyjnej Uniwersytetu Łódzkiego; B. Świdorski, *Historia Katedry Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej UŁ w latach 1945–1987* podaje: wskutek reorganizacji „Katedra Bibliotekoznawstwa jako samodzielna jednostka organizacyjna została natomiast zlikwidowana. Bibliotekoznawstwo znalazło się w ramach Instytutu Filologii Polskiej [...] w obrębie Zakładu Nauk Pomocniczych i Bibliotekoznawstwa”.

⁹ Zob.: Zarządzenie Ministra Oświaty i Szkolnictwa Wyższego z dnia 26 stycznia 1972 r. w sprawie zmian organizacyjnych w Uniwersytecie Łódzkim, DzU Min.Ośw.Sz.W. 1972, nr A-2, poz. 11.

¹⁰ Zob.: Zarządzenie nr 8 Rektora Uniwersytetu Łódzkiego z dnia 28 października 1981 w sprawie zmian w strukturze organizacyjnej.

prowadzone w ramach działalności informacyjnej Biblioteki Uniwersyteckiej¹¹; od 1993 r. zbieranie materiałów i wprowadzanie danych do bazy dorobku naukowego pracowników UŁ powierzono bibliotekarzom z bibliotek zakładowych.

Bibliografia dorobku pracowników Katedry Bibliotekoznawstwa rejestracją obejmuje książki, artykuły, recenzje, referaty ogłoszone w materiałach konferencyjnych, opublikowane teksty innych wystąpień i prac. Pomińnięte zostaną niepublikowane materiały, w tym opracowane konspekty zajęć dydaktycznych, recenzje przygotowywane na potrzeby przewodów doktorskich i habilitacyjnych, publikowane i niepublikowane rozprawy doktorskie powstałe pod opieką profesorów pracowników Katedry, jeśli autorzy tych dysertacji nie podjęli zatrudnienia w ramach Katedry Bibliotekoznawstwa. Prace doktorskie, a także prace magisterskie wykonane w Uniwersytecie Łódzkim w ramach Katedry Bibliotekoznawstwa są przedmiotem osobnych spisów¹². Pomińnięte zostaną autorskie serwisy internetowe oraz drobniejsze pisma nieposiadające numeru ISSN.

¹¹ Zob.: *Uniwersytet Łódzki w pierwszym dziesięcioleciu 1945–1954. Materiały bibliograficzne*, oprac. J. Racięcka z udziałem W. Skibińskiej i W. Święcickiej, Wrocław 1955; *Uniwersytet Łódzki w drugim dziesięcioleciu 1955–1964. Materiały bibliograficzne*, oprac. H. Kacprzyk, J. Racięcka, H. Rosiecka, pod red. H. Więckowskiej, Łódź 1966; *Materiały bibliograficzne pracowników Uniwersytetu Łódzkiego za lata 1965–1969*, oprac. M. Budzichowska, H. Kacprzyk, A. Mędrzak, H. Rosiecka, M. Szałowski, pod red. B. Świderskiego, Łódź 1972; *Materiały bibliograficzne pracowników Uniwersytetu Łódzkiego za lata 1970–1974*, [oprac.:] B. Świdorski, H. Kacprzyk, M. Budzichowska, K. Lang, A. Mędrzak, H. Rosiecka, D. Strucińska, Łódź 1980; *Uniwersytet Łódzki w latach 1975–1980. Materiały bibliograficzne pracowników*, t. 1, oprac. A. Hajduk, A. Jędrzych, H. Kacprzyk, K. Lang, Łódź 1986; t. 2, oprac. H. Kacprzyk, H. Rosiecka, B. Woracz, Łódź 1987; t. 3, oprac. M. Budzichowska, A. Jędrzych, H. Kacprzyk, D. Strucińska, Łódź 1987. Poczawszy od 1981 r. władze UŁ zleciły przygotowanie w katedrach i zakładach uczelni spisu opublikowanych w danym roku prac naukowych, a Oddziałowi Informacji Naukowej Biblioteki Uniwersyteckiej sporządzenie, na podstawie tychże spisów, bibliografii dorobku naukowego pracowników uczelni. Ukazały się: *Bibliografia dorobku pracowników Uniwersytetu Łódzkiego. 1981*, oprac. B. Włodarczyk, Łódź 1984; toż: *1982*, oprac. B. Włodarczyk, I. Terlecka, Łódź 1985; toż: *1983*, oprac. B. Włodarczyk, I. Terlecka, Łódź 1987; toż: *1984*, oprac. B. Włodarczyk, I. Terlecka, Łódź 1990. Nadto: L. Wojtczak, *Materiały do bibliografii Uniwersytetu Łódzkiego 1955–1969*, Łódź 1972; e a d e m, *Materiały do bibliografii Uniwersytetu Łódzkiego 1970–1974*, Łódź 1982; e a d e m, *Materiały do bibliografii Uniwersytetu Łódzkiego 1975–1980*, Łódź 1990; J. Fontner, *Materiały do bibliografii Uniwersytetu Łódzkiego 1981–1985*, Łódź 1990; e a d e m, *Materiały do bibliografii Uniwersytetu Łódzkiego 1986–1990*, Łódź 1996.

¹² Zob.: *Spis prac magisterskich i doktorskich z zakresu nauki o książce, informacji naukowej i czasopiśmiennictwa wykonanych w Uniwersytecie Łódzkim w latach 1950–1980*, oprac. H. Tadeusiewicz, Łódź 1983; *Spis prac magisterskich, doktorskich i habilitacyjnych z zakresu nauki o książce, informacji naukowej i czasopiśmiennictwa wykonanych w Uniwersytecie Łódzkim w latach 1981–1986*, oprac. H. Tadeusiewicz, „Acta Universitatis Lodziensis” 1992, Folia Librorum, t. 3, s. 143–173; ...w *latach 1986–1990*, oprac. H. Tadeusiewicz, *ibidem*, 1993, t. 5, s. 115–146; ...w *latach 1991–1995*, oprac. H. Tadeusiewicz, *ibidem*, 1998, t. 8, s. 31–50; ...w *latach 1996–2000*, oprac. H. Tadeusiewicz, *ibidem*, 2003, t. 11, s. 209–227; ...w *latach 2001–2004*, oprac. H. Tadeusiewicz, A. Walczak-Niewiadomska, 2007, t. 14, s. [65]–119.

Uwzględnienie w bibliografii prac osób czasowo (przejściowo) zatrudnionych w łódzkiej Katedrze będzie konsultowane z autorami tych prac.

Z uwagi na charakter przedsięwzięcia, podjęte zadanie będzie realizowane etapowo, w odcinkach wyodrębnianych według chronologii zstępującej. W prezentowanej części za lata 2000–2005 bibliografia rejestruje materiały autorstwa 17 osób stałych pracowników łódzkiej Katedry, bez względu na czas trwania ich stosunku pracy. Spis obejmuje 153 pozycje. Opisy bibliograficzne zawierające niezbędne dane identyfikacyjne publikacji zostały uporządkowane alfabetycznie według nazwisk autorów, dalej alfabetycznie według tytułów poszczególnych publikacji. Prezentowana bibliografia rejestruje bogaty zbiór materiałów z dziedziny bibliotekarstwa, bibliotekoznawstwa, czytelnictwa, czasopiśmiennictwa, informacji naukowej, dziedzin pokrewnych oraz innych form aktywności piśmienniczej. Bibliografię uzupełnia indeks słów kluczowych.